

ئەم كاتەتەن باش ھاورىيان

پىنشىكى

سوپاسى خوداى گەورە دەكەم كە ئەم دەرفەتەى پىدام بۇ بەخشىنى كەمىك لەو راتانەى كە كۆم كروونەتەو و پىشكەشى ئىوەى دەكەم تىنشاالله.

كورتەمەك دەربارەى راتەكان RATs

رات چى يە؟

بەرنامەيەك **Software** ئىكە ھەر ۋەك پۇلى بەرنامە ئاسايەكانى دىكە ، بەلام بەكار و پىشەى جودا ، ھەلدەستىت بە دەستبەسەراكرتن **Remote** كرىنى ۋەگەرەخر **Operator** ئىك.

شىۋازى كاركردى راتەكان فىزىكالە **Physical Access** ، واتە شىۋازىنىك خودكارانەى ھەيە و دەتوانىت بىلاۋبىتەو بەسەر سىستەمدا و جىگىر بىت لەسەر فائىلك بەنموونە ، ھەر ئەم تايەتمەندىەى واىكرەوۋە كە زۇرجار فائىلەكانى **دىۋى سىرغەر -Server Files** - پىنى بگوترىت -**Trojan** - **ترۇچان**.

ترۇچان چى يە؟

ئەگەر بەشىۋەيەكى درووست لە راتەكان بىروانىن ، **دوو مېتۇد** بەرىۋەى دەبات :

1. فائىلى ھاۋىيچ و درووستكراۋى (Client).
 2. فائىلى ھاۋىيچ و درووستكراۋى (Server).
- بەلام كاتىك ھەردوك فائىل بەھۇى بەرنامەيەكى ۋەكو رات -RAT- دەبەستىت بەيەكەوە ئەوكات دەتوانىن پىنى بلىن -Trojan- كەواتە فائىلى ھاۋىيچى دىۋى (Client + Server) پىكەوە ترۇچانىك درووست ئەكەن كە بەھۇى رېرەۋىكەوە -DNS- **داتا ئالۇگۇر دەكات** ، ۋەھەركات Domain Name System پىشكىش بە فائىلەكە كرا ئەوكات ترۇچان دەيئە (Trojan Horse) واتە (ئەسپى ترۇيىن) ، لىرەدا ئەسپەكە دۇمەينە ۋەك No-IP كە يارىدەى جىگىركرىدى ئايپى دەدات بەھۇى دامەزراۋەيەكى سىستەم لەسەر ھۇستىك ياكود ئايپەك. بەكورتى فائىلە ھاۋىيچكراۋە دوانىيەكە ترۇچانە و ھۇستەكەش لەسەر دۇمەينىك (DNS) **ئەسپە كەيەنەرەكەيە**.

لىرەدا پىرسىيارىك درووست دەيىت: ئايا راتەكان تەنھا بۇ مەبەستى ھاك كرىن بەكار دىت؟

نەخىر ، راتەكان لەبنەرەتدا بەرنامەى ھاك نىن تا ھاكەر ھاكى پى بكات ، بەلكو تەنھا بەرنامەى فىركارىن لەبۇ فىركەكان. بەلكو بەھۇى راتەكانەوە كەشەيىدەر ئەك ھاكەر ، ترۇچانىك ھاۋىيچ دەكات و بەكارى دىيىت بۇ دەستبەسەرا كرىن.

شىۋازى كەللەسەرى سەربازىنىك **جەنگى تەرۋادە (يۇنان)**

لە بوارى ھاكىشدا يۇنان -گرىك-

مىژۋى ترۇچان ، جەنگى تەرۋادەمان بىر دەختەوە كاتىك بۇ تۇلەسەندەوە ھىكتۇرى پادشا ، چوو تۇلە بىستىيئەوە لەبرى ئامۇزا كوزراۋەكەى لە يۇنان ، بەلام سەربازى كەم بوو ، ئاچار پلانىكى داپشت بۇ ئەۋەى زەبرىكى توند بدات لەدوژمن ، ھەربۇيە ترۇچانى درووست كرىد ، ئەم رووداۋە **گرىكە بۇ ھاكەرەن**.

دواتر ھىكتۇر ھات ئەسپىنىك درووستكرىد بە تەختە و پرى كرى لە سەرباز و بەدىارى ئاردى بۇ پادشاى دوژمن ئەم ئەسپە ئەۋەندە زەبەلاح بوو ھەموو خەلكى شار سلىان دەكرەوە ، لەشەودا بوو ئەسپەكە بە پال پىۋەنەن بەھۇى رەۋەرەوە -تايە- كانىۋە تايەيانى دواتر برا بۇ ناو شارى دوژمن ، و كرا بەدىارى ، بەلام لەنىۋەشەودا سەربازانى ناو ئەسپەكە بەجارىك خۇيان ھاۋىشە دەرەوە و دايان بەسەر شاردا و تەفرو تونايان كرىد.

بەم شىۋەيە بەھۇى ترۇچانىكەوە (**فائىلىكى ھاۋىيچ**) دەستگىرا بەسەر ۋەگەرەخرى شار (**سىستەم**)ى دوژمن.

ۋوئەى كىشراۋى ئەسپى تەرۋادە (Trojan Horse)

روونكرەندەۋى ۋوئەكە:

خەكەكە: (Victim-كەسى قوربانى)

تايەكان: (Link-لىنك)

سەربازەكانى ناۋى: (فائىرۇسەكان)

نامەكى ھىكتۇر و كرىكارەكان: (دەمچ binder)

شارەكە: (سىستەم system)

پەت (گورىسەكان): (كىك-Mouse Click)

سىاستى ھىكتۇر: (RAT-ئامانچ-Aim)

سىستەمى دوژمن

RAT: Remote Access Tool ، خەك دوو جۇر بەكارى دىيىت:

1. ترۇچانىك درووست دەكات و دەيكاتە شارى دوژمن ، ياكود سىستەمى دوژمن (**ئەگەر دوژمنىت ھەيە ئەۋە بىكە بۇى**).
2. دوو فائىلى ھاۋىيچى درووستكراو ، سىرغەر و كلىنت ، بۇ مەبەستى فىركارى لە دام و دەزگا ككومەكان و قوتابخانەكانى ئايىت دا.

ئىشى راتەكان بەكشتى

دەتوانىن ئىشى راتەكان دابەش بىكەيت **بەس** لەقەۋە:

1. **راتى مەبەست دار:** مەبەست لەم جۇرە راتە ئەۋەيە كە كەشەيىدەر (**Developer**) بۇخۇى بەزمانىك راتىك درووست دەكات كە تەنھا مەبەست لىنى يەك جۇر ئىشە بۇ سەر كارپىكراۋى قوربانى (**Access Victim**) و دەيەۋىت تەنھا يەك كار بكات ، بەزۇرى سىخۇرەكانى بوارى پاراستن ئەم جۇرە لەرات درووست دەكەن تەنھا بۇ يەك مەبەست.
2. **راتى بى مەبەست:** بىرئەيە لەو دوو فائىلە پەستىنراۋە ھاۋىيچەي كە بۇ ھىچ مەبەستىكى دەست بەسەرا كراتن بەكار نايەت ، چونكە ئەگەر مەبەستداربىت كەواتە كەسانى ھاكەر بەكارى دەبەن ، ۋە ئەم جۇرە تەنھا لەتۇرى ئاۋخۇپى دا كارى پى دەكرىت ، ۋەك فىركەكان.
3. **راتى كشت:** ترسىنەرە و ھاكەر بەكارى دەبات و دەيكات بەترۇچان ، كە بەراتى (**RAT through a network connection**) ئاسراون ،ئەمەيان قەسە زۇر ھەلدەكرىت بەلام بەكشتى ئىشەكانى دەكەين بە چەند بەشىكەۋە:
4. دەست دەكرىت بەسەر كامپرادا.
5. داتاكان ئالۇگۇر دەكات.
6. شىل كرىن (ئىشى CMD).
7. ئىشەكانى ھاردۋىز (پارچە رەقەكان) دەكات.
8. رىجستەرى (داتا شارۋەكانى سىستەم)
9. ھىرش كرىن (Attack)
10. دامەزراندنى نەرمەكالا (Software)
11. رىموت كرىنى دىسكتۇپ.
12. تاسك مانجەر بۇ داخستن و كرىندەۋە.
13. .. ھتد.

راتەكان پىۋىستىيان بە چى ھەيە؟

بۇ ئەۋەى بەباشى راتىك بەتايىتەتلى جۇرە كشتەكەى ، جىگىر بىكەيت لەسەر سىستەمەكەت **پىۋىستە رەۋاۋى ئەم خالانە ۋەك ياسا بىكەيت** ھەتاۋەكو بەباشى راتىكى نەموونەيى كشتى بەكاربەيىت و ئىش بكات بەبى كىشە. خالەكان ياكود ياساكان:

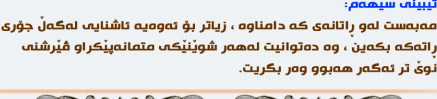
1. **لەرۋى سايكۇلۇزىۋە** (دەروۋنى) كەسىتى تۇ پىۋىستە پىش ئەۋەى راتىك بەكاربەيىت ، دەروۋنى خۇت بناسىت ، تا ئەگەر بىت و كەسىتى شىلگىر و تۈرە بىت پىم واپە خراپە رات بەكاربەيىت ، چونكە دواجار بەزەرە و زىانى خۇتدا دەشكىتەۋە و ئەۋەندەى تر بارى دەروۋنىت لاواز دەيىت ، بۇيە **كەسىتى خۇت زۇر كرىكە**.
2. **ئامانچ** **فىربوۋنى راتەكان بۇ ئامانچە** ، ھەتا ئامانچىك نەبىت وا باشتەرە خۇت فىر نەكەيت ، خۇ ئەگەر **بەبى ئامانچ** رات بەكاربەيىت ئەۋا باشتەرە ، چونكە بۇ پۇلى دوۋمىت لە جۇرى راتەكان (**تەنھا خۇت فىر دەكەيت**).
3. **راتىك دەستىشيان بىكە** زۇر بىگەرى ھەتا راتىك دەدۇزىتەۋە كە زۇر سەرنجىت رادەكىشىت ، بىرۇ پىرسىار لەكەسانى بەنەزموون بىكە ، خۇت بىگەرى ، دواجار راتىك دەستىشيان بىكە و بىكە بە ھاۋرىت بەلنى (**My RAT Friend for Ever**) من ھاۋرىتەكە ھەيە زۇرم خۇش دەۋىت و زۇرىش نەبىيە ، لە كۇمپىۋتەرەكەمدايە ، ھەركات كە دەيكەمەۋە ئارامى بە دىلدا دىت ، ئەگەرچى ئەۋ ھاۋرىتەشەم ھىچم پىشكەش ناكات.
4. **رات چى يە؟** ئەك رات **RAT** ، بەلكو رات چى يە دەربارەى ھاۋرىتەكە **RAT** ؟ ئەم پىرسىارە ۋەك ئەۋە واپە بلىنى: **من كىم؟** دەى كەواتە بىگەرى بزانە رات چى يە بەرامبەر بە **RAT** ؟
5. **دەرگاگەى لى بىكەرەۋە** **Port** دەرگە و دەرچەيە ، پۇرت بىكەرەۋە ، ھەرچۇنىك بىت تۇ دەبىت نان بدەيت بەھاۋرىتەكە تا ئەۋىش سودت پى بىكەيەنىت.
6. **DNS دابەمزرىنە** ناكرىت و ناشىت ھەرچى ئىشنىك كە ھاۋرىتەكە **RAT** بۇم دەكات بچىت بۇ تۇ! ، كەۋاپە راتكەت توندوتۇل بىكە و ئايپەكەت جىگىرى بىكە بەھۇى دۇمەيىكەۋە با ئەۋ ئىشەى راتەكە دەيكات بىتەۋە بۇ نەمرەكەى تۇ.
7. **تاقىكرەندەۋە باشتىن بەلگەيە** سىستەمىكى تاقىكارى (**تاقىكە**) دابەمزرىنە بە خەيالى (**Virtual System**) بۇ تاقىكرەندەۋە كارەكانت.
8. **ۋورىابە (ئاگاداربە) (Warning)** **ھەندىك جار راتەكانىش بى ۋەفان** ، بىگەرى و لەكۇتايدا ئەمەت بۇ دەرەكەۋىت.
9. **ئىستاش خانى يەكەم سەير بىكەرەۋە؟!** (من راتە كشتىەكان بەكار ناھىنم چونكە زۇر كەسىكى ھەنچوم)

ۋەرە راتىك بىكە بەھاۋرىت

لەجىھاندا زۇر راتى كشتى (**Public**) ھەن كە تونايىا بى سنوۋرە لەدەست بەسەرا كرىن ، ۋە تۇ تاكو ئىستاش ھاۋرىتەكەى بەنرخت نىە ، چونكە گومانە ھەيە ، ئەۋەتا لىرە كۇمەنىك راتى جىاۋاز دەبىيىت ، ۋە لەۋانەيە تۇش بى ۋەفا دەرچىت بەرامبەر بەراتە كۇنەكەت. بەھەرچال زۇرىك كەراۋم و زۇر ماندو بووم تاكو تۋانىم ئەم راتانە كۇبەمەۋە و لە بابەتىكدا بۇ ئىۋەى خۇشەۋىستى دابىنم .

تېبىنى:

زۇرىبەى ئەۋراتانەى لەبەشى (**راتەكان - RAT**) ھەيە دام نەنانون ، تۇ دەتوانىت لەۋى ھاۋرىتەكە دەستىشيان بىكەيت.

تېبىنى دوۋەم:

لەسەرەۋە ناو ۋە ۋوئە و ژمارەى راتەكان دادەنىم ، چونكە فىركارىيەكە ۋوئەيىيە ، و لەخۋار ۋوئەى **RAT** ەكانەۋە ئەگەر راتىك بەدل بوو دەتوانى بەژمارى ۋوئەكەيدا لەخۋارەۋە دايىگىرىت.

تېبىنى سىھەم:

مەبەست لەۋ راتانەى كە دامناۋە ، زىاتر بۇ ئەۋەيە ئاشنايى لەكەل جۇرى راتەكە بىكەين ، ۋە دەتوانىت لەھەر شۋىنىكى مەمانەپىكراۋ فىرشنى لىۋى تر ئەگەر ھەبوو ۋەر بگىرىت.

لە كۇتايى دا

سوپاس و ستايشى خوداى گەورە دەكەم كە ھانى دام بۇ تەۋاۋ كرىدى بابەتەكە و سوپاسى بەرىۋەبەرى ئەم يانەيە (**ھەنگاۋ ھەۋلىرى**) دەكەم كە كەمەك يارمەتلى دام ، و سوپاسى **ئەندامان** و

سەپەرشتىاران دەكەم. **چەند شىكە ھەيە** پىۋىستە لە بەشى كۇتايى دا بىلنم ، دەمەۋىت سەبارەت بە كورتكراۋەى **RAT** ئامازە بدەم ، زۇرىك لە شۋىنە كرىك و بەنەزموۋنەكان **درىژكراۋەى RAT** بە چەند شىۋەيەك دىئە ناو جىھانى چەمكەكانى كۇمپىۋتەرەۋە ، جا بەكارھىنەر دەتوانىت چەمكىك بكاتە سەر بنەرەتلى كورتكراۋەكە ، **لەۋانە:**

- بەھۇى ئەۋەى لەبۋارى ھاكدا زۇرىك لە بەكاربەرانى رات بۇ مەبەستى دەستبەسەرا كرىن و بەرىۋەبەردن بەكارى دەھىنن كەواتە لىرەدا **RAT** كورتكراۋەكەى بەم شىۋەيەيە (**Remote Administration**) ياكود لەبەر ئەۋەى تەنھا يەك تۋول نىە ئەۋا (**Remote Administration Tools**).

- سەبارەت بەجۇر و شىۋەى بەكارھىنانى راتەكان رېرەۋ و بۇچۋنىكى دىكەش ھەيە لەسەر چەمكى رات ، دەكرىت بلىن ئەم درىژكراۋەيە بۇ ھاكەر ناشىت ، چونكە **ھەرسى جۇرى راتەكان دەگرىتە خۇ** ، ئەۋىش (**Remote Access Tool**) ياكود (**Remote Access Tools**) ھە.

- ھەر لەبۋارى كۇمپىۋتەر و نىت ۋۇركدا چەمكىكى تر ياكود درىژكراۋەيەكى ترى **RAT** ھەيە ئەۋىش (**Remote Access Technology**) كەبۇ دەستبەسەراكرتنى پارچە رەقەكانى سەر تۇرىكى ئاۋخۇپى يان دەرەكى دەيىت و ئەم درىژكراۋەيە بەكار دەبىت لە **دام و دەزگا ككومەكاندا**.

- بەرنامەى (**Robust Audio Tool**) بەھەمان شىۋە كورتكراۋەكەى **RAT** ، كەبۇ بوارى مېدىا و دەنگ بەكشتى بەكاردىت. - ۋە دواجار **RAT** بە **جىرچ** ياكود **مشكى زۇر گەورە** دەگوترىت.

ئەم بابەتە **ۋوئەى فىركارى** بە دوو شىۋەى جودا دادەنىم تا لى تۇى خۋىنەر مەيىتەۋە ، بە شىۋەى **pdf** و شىۋەى **jpg** ۋە بەدەر لەۋەى راستەۋخۇ لەبەرەدەت **ھازرە**.